

Een kaart die je herkent

Kunstenaar Frank Dresme verdwaalt nogal vaak en besloot daarom zijn eigen plattegrond van Amsterdam te maken. Nou ja, plattegrond, het is meer een collage van bijzondere dingen die je op je route kunt tegenkomen.

Door JAN MAARTEN DEURVORS

„Een stadsplattegrond is maar een saai ding: water is blauw, bebouwing oranje en sportvelden groen, maar verder: overal dezelfde levenloze blokjes. Leg de kaart van Gouda naast die van, ik noem maar iets, Leeuwarden en er is amper verschil.” De

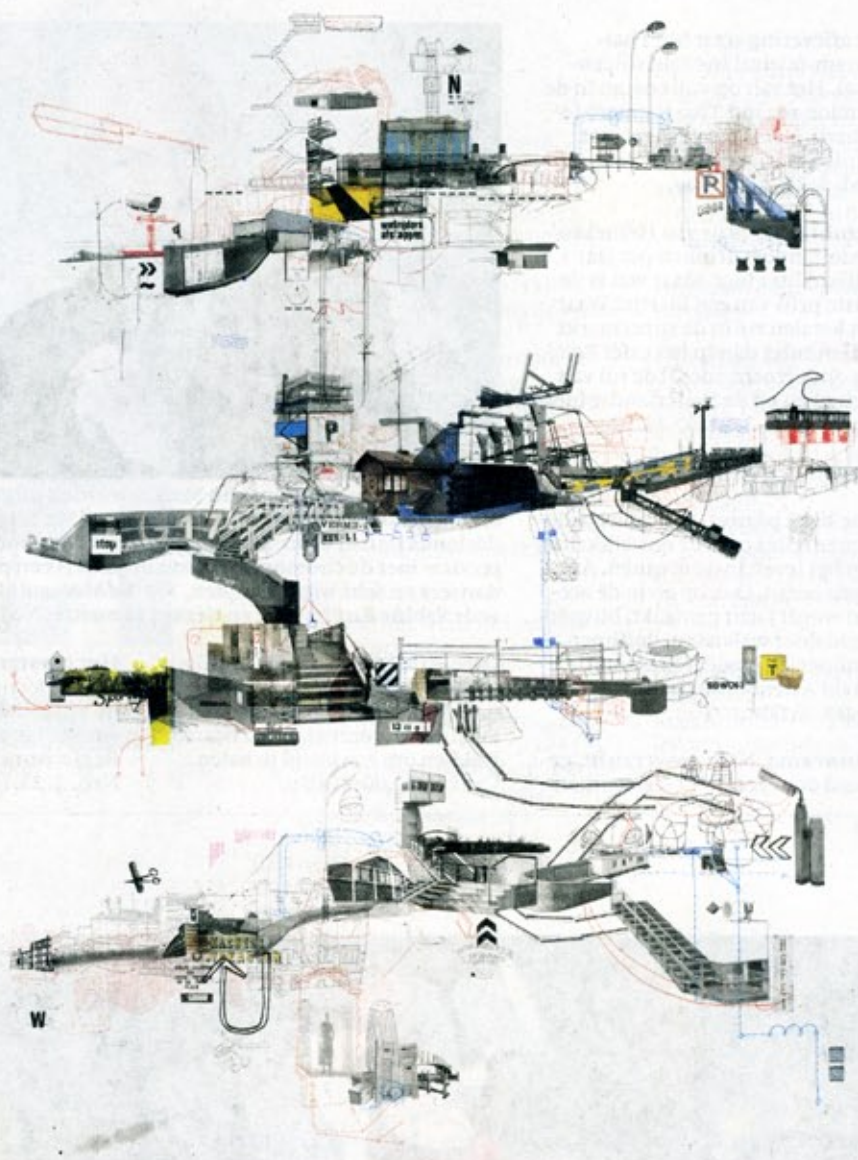
Amsterdamse kunstenaar Frank Dresme (25) kan er niet bij dat de hele wereld zich laat leiden door zo'n onbruikbaar ding. „Dan zie ik een bruggetje zo mooi, dat kan niemand ontgaan, maar op een gewone plattegrond zie ik het niet terug.”

Dresme ontwierp een nieuwe kaart van Amsterdam en noemde die '360'. De kaart is een soort collage waar stadsmeubilair (lantaarnpalen, trappen, brugleuningen en veel uithangborden) op staan afgebeeld. Die afbeeldingen, vaak met een bijzonder uiterlijk, zijn verbonden door lijntjes; dat is de route. Zo kan de kaartlezer zich mee laten nemen van een strak vormgegeven tramhuisje naar het uithangbord 'Marmer Schouwen' of een reclame voor kipfilet.

Met 360° studeerde Dresme afgelopen zomer af aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht, maar het project komt toch vooral voort uit praktische noodzaak. Dresme heeft namelijk een dramatisch slecht oriënteringsvermogen. „Als ik in de Kalverstraat uit een winkel kom dan loop ik net zo gemakkelijk dezelfde kant uit als waar ik vandaan kwam.” Net voor de zomer kwam Dresme in Amsterdam wonen. Hij verdwaalde bijna dagelijks. Dat kon zo niet langer. Dresme ontdekte dat hij vier routes het meest liep: die naar zijn vier boezemvrienden. Toevallig woonden die elk in een andere windrichting. Ook ontdekte de kunstenaar dat hij zich oriënteerde aan de hand van bepaalde visuele herkenningspunten. Die werden de basis voor zijn kaart. Enkele maanden lang deed hij niets anders dan alle routes lopen, intussen driftig fotograferend en tekenend.

Dresme vond uit dat zijn ideeën erg leken op die van de situationisten. Deze anarchistische beweging uit het Parijs van de jaren zestig, had als voornaamste doel de samenleving te ontregelen. Zij keerden zich tevens tegen de bestaande cartografie. Deze verleide mensen immers tot een steriel, ervaringsarm gebruik van de stad. Als alternatief kwamen ze met de psychogeografie. Ze ontwierpen kaarten aangepast aan de wensen en verlangens van kaartgebruikers. Zo maakten ze een kaart van Parijs waar de verschillende bouwstijlen van de stadsdelen ingetekend waren, maar ook het bekende metro-overzichtskaartje kwam van hun hand.

Dresme voorziet een grote toekomst voor zijn psychogeografische kaarten: „Het zou natuurlijk onwijs lachen zijn als ze bij de Amsterdamse VVV te koop zouden liggen.” Maar zo ver is het nog niet. Wanneer ik met Dresme de proef op de

'360', de vier routes van Frank Dresme. Linksboven enkele details. (Beeld F. Dresme)

som neem en de route West-Noord loop steekt zijn oude kwaal weer de kop op: hij verdwaalt. Volgens de kaart moeten we de Van Speijkstraat in, maar geen object in deze straat komt Dresme bekend voor. „Ik ben bang dat ik hier nooit geweest ben.” Gelukkig ontdekt hij in de volgende straat, de Chasséstraat, een verroest ventilatierooster dat hij heeft getekend. We zijn weer goed. Dresme: „Er zitten nog wat slordigheidjes in. Mijn leraar vormgeving zei al: 'Soms speel je vals. Dat lantaarnpaaltje staat ook te veel naar links'. De leraar vond overigens wel de weg zonder noemenswaardige problemen.”

Beeldend ingesteld of niet, de maker etaleert in zijn kaarten een voorliefde voor ongebruikelijke zaken als elektriciteitsleidingen, verweerde prullenbakken of verroeste roosters. Voor iemand met een heel andere kijk op de buitenwereld wordt kaart lezen dan al snel een speurtocht. Of is dat de bedoeling? Op zijn site stelt Dresme: „Een verstandige reiziger heeft geen vastomlijnd doel.” Zijn deze kaarten dan een handleiding om te dwalen zoals een rechtgeaarde situationist dat voorstaat?

Een situationist probeert de stad op een oorspronkelijke manier te bekijken, los van de eigen (voor-)oordelen. Om dat te bereiken werd de 'dérive' (dwaaltocht) bedacht. Zo liepen ze door Parijs aan de hand van een plattegrond van Londen. Utrechtse psychogeografen verkenden kort geleden de nieuwe Utrechtse wijk Leidsche Rijn met de kaart van Rome. Twee groepen spraken een half uur later af bij de zuidoever van de Ponte Garibaldi en gingen iedere een kant uit. Dat mislukte faliekant maar de dérive was zeer geslaagd.

De bedoeling van Dresme's psychogeografische kaart is niet per se de dérive, maar soms wel het gevolg. De kaart is, volgens de maker, op meerdere manieren te gebruiken. Ze kunnen helpen om niet te verdwalen maar evengoed om ongedwongen te dwalen. In ieder geval is de stad daarna nooit meer hetzelfde.

De site van Dresme: www.21bis.nl Exposities zijn te zien bij Meneer de Wit, www.meneerdewit.com, en (vanaf november) bij de Vrije Universiteit, beiden in Amsterdam.

FOKKE & SUKKE ZIJN LEKKER WEZEN STAPPEN

GOD, WAT
OVERDREVEN

...TWEË
ALCOHOLCONTROLES!

RGT

www.foksuk.nl

YOU Klas 3 h

Drie leerlingen van het Stedelijk Gymnasium in Nijmegen zijn geschorst omdat ze een filmpje op het internet hebben gezet. En wat voor filmpje! Een filmpje dat draait om een lerares die voor klas 3H van deze school staat en die, elke keer als ze zich omdraait om iets op het bord te schrijven, niet doorheeft dat er een leerling lachend door het raam naar buiten verdwijnt. Grappig? Zeer grappig. Vooral omdat de beetje oenige schat echt niets in de gaten heeft. Ze staat suf te krijten en heeft geen idee wat er achter haar gebeurt. Hoeveel kinderen er ontsnappen? Vijftien! Een respectabel aantal in een uurtje van vijftig minuten. Ze eindigt in een bijna geheel leeg klaslokaal. Een jaloersmakende kinderstunt.

De rector van het gymnasium heeft verklaard dat hij de grap van het voorval nog wel in kan zien, dat hij het ook niet erg had gevonden als het filmpje binnen de school had gecirculeerd, maar nu het op het internet te bewonderen is, staat de lerares in kwestie lelijk te kijk voor de hele wereld. Je hoort de zalvende toon: *papa is niet boos, maar wel verdrietig!* En je ruikt de margarinegeur uit zijn boterhammentrommeltje.

Man denk na: dit is toch gewoon vet lachen om in het jargon van de kinderen te spreken. Het is toch een geuzendaad om deze grap via YouTube de wereld in te donderen. Het is 2007! De lerares wordt toch niet geslagen of geestelijk gemarteld? Mijn hele middelbare schooltijd heb ik me afgevraagd of leraren zelf ooit gestuurd hadden. Waarom zijn leraren vaak van die zure zeikerds? Dat dacht ik toen ik jong was en nu, veertig jaar later, denk ik het harder dan ooit. Ik vrees dat de schade voor de lerares beperkt had kunnen blijven als de rector hard had gelachen om het onschuldige voorval en over was gegaan tot de orde van de saaie doordeweekse dag, maar dat hij er nu voor zorgt dat heel Nederland massaal afstemt op de bewuste pagina op YouTube. Kijk op: nrc.nl/youp voor de link.

Ondertussen is in hetzelfde dorp Nijmegen nog een leerling van een andere school geschorst omdat ook hij een baldadig kattenkwaadfilmpje op het net had